

Reflexions

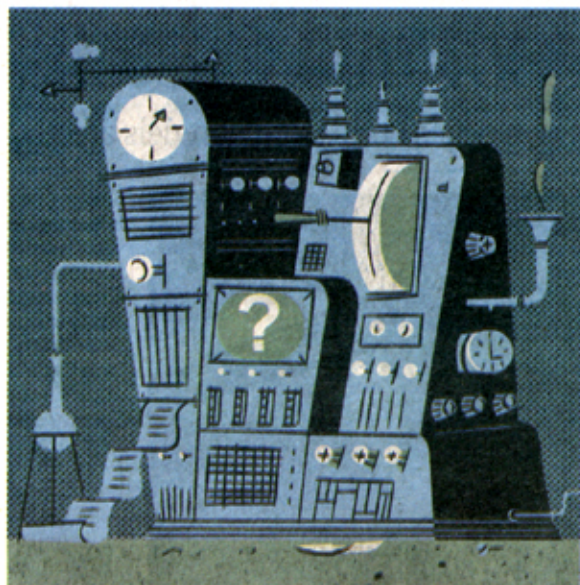
PER QUÈ

La ciència que desconeixem

Malgrat la destacada recerca científica catalana, la societat desconeix què s'investiga

DAVID
BUENO

PROFESSOR I INVESTIGADOR
DE GENÈTICA DE LA UB

GABI BELTRÁN

Som grans consumidors de ciència, present en totes les nostres activitats diàries. En ella basem bona part de la concepció que tenim del món, i al seu avenç dediquem molts recursos humans i econòmics. Tanmateix, ¿sabem o ens interessa saber per a què serveix allò en què s'està investigant?

RÀNQUINGS

La qualitat de la investigació

A Catalunya en general, i a la ciutat de Barcelona en particular, el nivell de producció científica és altíssim, i encara ho és més la seva qualitat. Segons un informe elaborat per la UOC i el CSIC, l'impacte de la recerca catalana és un 40% superior a la mitjana mundial.

És més, aquest nivell i qualitat de la recerca científica catalana suposa una excel·lència que la prestigiosa revista *Nature* va avaluar a finals del 2010, quan va destacar que Barcelona és la primera ciutat d'Espanya, la 22a d'Europa i la 54a del món pel que fa a la qualitat de la recerca que produeix. Aquesta és una situació clarament privilegiada que sens dubte contribueix, si no la deixem perdre i la gestionem amb seny i empena, a la recuperació econòmica del país, i pot col·laborar en la tas-

ca de bastir una societat més competitiva de cara al futur.

CIUTADANIA
Què s'investiga?

Moltes vegades tinc la sensació, quan parlo amb amics i coneguts no vinculats a la ciència, que sovint la societat no coneix què s'investiga en els centres de recerca. I tot i això, perquè el desenvolupament social sigui just i equitatiu, aquest coneixement és necessari per dos motius principals. D'una banda, perquè qualsevol nova troballa repercuteix, directament o indirectament, en la societat. I de l'altra, perquè bona part de la recerca que es fa es finança amb fons públics, i tothom té dret de saber què es fa amb els seus diners.

ACTIVITATS
Per a què serveix la recerca?

En principi, hom podria pensar que potser no es divulga prou. La divulgació social de la ciència és un aspecte que cal cultivar en una societat democràtica que busca la justícia social, però no és menys cert que tots els centres de recerca i moltes altres institucions s'esforcen cada cop més per donar a conèixer a la ciutadania per a què serveix la recerca que es fa: la Setmana de la Ciència, jornades de portes obertes, activitats per a

estudiants, premis diversos i un llarg etcètera d'altres iniciatives. També els diaris inclouen sovint notícies de ciència –*Públic* n'és clarament el capdavanter, amb unes pàgines fixes i diàries– i sovintegen les exposicions sobre ciència i tecnologia. Fins fa uns pocs dies s'ha realitzat l'exposició: *Això que investigues, per a què serveix?*, impulsada per l'Associació Catalana de Comunicació Científica i que es podia veure a la biblioteca Sagrada Família de Barcelona. A través d'una quinzena de plafons molt simples però molt informatius, apropava al gran públic un conjunt d'investigacions realitzades en universitats i centres de recerca catalans, que van de l'arqueologia a l'ecogenètica, passant per la nanotecnologia, la realitat virtual i la neurociència. Per aquests dies us recomano *Pensar art – Actuar ciència*, a l'Arts Santa Mònica, on es mostren projectes d'artistes que han establert diàleg amb científics de diverses disciplines, agrupats en tres àmbits temàtics: l'ecologia i el medi ambient, la consciència espacial i les emocions, i les noves tecnologies.

PARADOXES
L'interès per la ciència

Resumint, ens trobem en una posició científica privilegiada que sens dubte és i serà clau en el nostre futur,

i tenim unes institucions i uns mitjans que aposten cada cop més per la seva divulgació. Tanmateix, paradoxalment, en general la ciutadania se'n sent força aliena. Tot això es reflecteix en la cinquena Enquesta Estatal de Percepció Social de la Ciència i la Tecnologia, segons la qual l'interès dels ciutadans per la ciència ha crescut des del 9,6% el 2008 al 13,1% el 2010 –un augment, honestament, molt baix–. A més, el 77% està d'acord que s'apugui el pressupost de R+D i el nombre dels que associen progrés científic a creació de llocs de treball ha crescut un 20%.

Pensem, per tant, que la ciència és clau, volem que es faci recerca i estem d'acord a finançar-la amb fons públics, però al mateix temps no ens acaba d'interessar. Fa uns dies vaig estar-me dues hores a l'exposició *Això que investigues, per a què serveix?*, mirant-la amb interès professional i també llegint els diaris que compro habitualment. Només van entrar-hi dues persones. Potser és que som poc curiosos. I no obstant això, és una paradoxa en l'origen de la qual cal profundir.